

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3275/2022
30.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Јелене Ивановић, Бранке Дражић, Бранислава Босиљковића и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиља АА из ..., ББ из ..., ВВ из ... и ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Ивана Чудић, адвокат из ..., против тужене Установе заједничких послова Института у Сремској Каменици, чији је пуномоћник Ивана Шумоња Матовина, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2495/22 од 08.06.2022. године, у седници већа одржаној 30.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2495/22 од 08.06.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2495/22 од 08.06.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1488/21 од 23.03.2022. године у усвајајућем делу, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена да, за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године, исплати:

- тужиљи АА, накнаду трошкова за исхрану у току рада, у износу од 86.748,75 динара са затезном каматом од 11.03.2022. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до 10.03.2022. године у износу од 20.545,76 динара, као и накнаду за регрес за коришћење годишњег одмора у износу од 83.692,22 динара са затезном каматом од 11.03.2022. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до 10.03.2022. године у износу од 18.363,15 динара;

- тужиљи ББ, накнаду трошкова за исхрану у току рада, у износу од 95.336,00 динара са затезном каматом од 11.03.2022. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до 10.03.2022. године у износу од 21.946,37 динара, као и накнаду за регрес за коришћење годишњег одмора у износу од 83.692,22 динара са затезном каматом од 11.03.2022. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до 10.03.2022. године у износу од 18.363,15 динара;

- тужиљи ВВ, накнаду трошкова за исхрану у току рада, у износу од 110.232,25 динара са затезном каматом од 11.03.2022. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до 10.03.2022. године у износу од 24.545,98 динара, као и накнаду за регрес за коришћење годишњег одмора у износу од 83.692,22 динара са затезном каматом од 11.03.2022. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до 10.03.2022. године у износу од 18.363,15 динара;

- тужиљи ГГ, накнаду трошкова за исхрану у току рада, у износу од 105.675,75 динара са затезном каматом од 11.03.2022. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до 10.03.2022. године у износу од 24.395,02 динара, као и

накнаду за регрес за коришћење годишњег одмора у износу од 83.692,22 динара са затезном каматом од 11.03.2022. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до 10.03.2022. године у износу од 18.363,15 динара, као и да накнади тужиљама трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиље да туженој накнаде трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1488/21 од 23.03.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиља. Ставовима другим, трећим, четвртим и петим изреке, обавезана је тужена да, за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године, исплати тужиљама АА, ББ, ВВ и ГГ накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора у износима ближе означеним у овим ставовима изреке, са затезном каматом на те износе од 11.03.2022. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до 10.03.2022. године у износима ближе означеним у овим ставовима изреке. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев за исплату затезне камате на износ главнице потраживања од 10.03.2022. до 11.03.2022. године. Ставом седмим изреке, обавезана је тужена да тужиљама накнади трошкове парничног поступка у износу од 153.250,00 динара, са затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом осмим изреке, ослобођене су тужиље обавезе плаћања трошкова судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2495/22 од 08.06.2022. године, одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1488/21 од 23.03.2022. године у усвајајућем делу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18 и 18/20) – у даљем тексту: ЗПП, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиље су у утуженом периоду од 01.04.2018. до 31.03.2021. године биле у радном односу код тужене и обављале послове ... у Одељењу за ... са коефицијентом за обрачун плате 7,34. У том периоду, тужена је тужиљама обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила коефицијентом радних места тужиља на основу

метода обрачуна плате од почетка примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), а почев од 2001. године. Пошто је тако добијена висина основне плате у наведеном периоду била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужилама за сваки месец спорног периода вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужилама исплаћивана плата у висини минималне зараде. У листама за обрачун плата тужила није посебно исказана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да је тужилама у утуженом периоду, у недостатку параметара за обрачун тражених трошкова, на основу најповољнијег критеријума у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији, на име накнаде трошкова топлог obroка припадао дневни износ од 250,00 динара бруто, а на име трошкова регреса износ од 1/12 минималне зараде на месечном нивоу. Износи предметних накнада утврђени су вештачењем.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужила усвојили и тужену обавезали да им исплати накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду утврђене вештачењем, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде дефинисаном у члану 111. Закона о раду, не може да буде садржана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По налажењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужилама исплаћивала минималну зарату, следи да тужилама није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужена дужна да им ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, а који су били важећи у истом временском периоду на који се односе и предметна потраживања тужила.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 1. Закона о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 42/91...83/14) прописано је да се јавном службом у смислу овог закона сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатност односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана и организација, као и остваривање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3)). Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему,

а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 1/15 и 3/18 – Споразум о продужењу рока важења) у одредби члана 91. одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плате утврђују на основу основице за обрачун плата, коефицијената са којима се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2.), а основна плата припада запосленом који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3.).

На исти начин су одређени елементи за утврђивање плате одредбама члана 90. ст. 2. и 3. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 106/18 од 31.12.2018. године) и одредбама члана 91. ст. 2. и 3. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 96/19 и 58/20 – у примени почев од 09.01.2020. године).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13) те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

Према ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додатак на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

У конкретном случају, на утврђивање и обрачун плата тужиља, као и накнада и додатака по основу рада, примењују се прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и

одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним Колективним уговорима за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе који су важили у утуженом периоду, нити претходно важећим Посебним колективним уговором из 2010. године. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиљама исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њихових плата, тужиљама не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражују, без обзира на чињеницу да им је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Због свега изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП припадају у ревизији опредељени трошкови тог поступка на име ангажовања пуномоћника адвоката за састав ревизије од 18.000,00 динара према важећој Адвокатској тарифи („Службени гласник РС“, број 37/21 од 14.04.2021. године).

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић